

Årsrapport for Forskningsetisk utvalg - 2022

1. Utvalget - sammensetning og arbeidsform

Det følger av mandatet for Forskningsetisk utvalg ved Universitetet i Oslo (UiO) at det skal avgis en årlig rapport om virksomheten.

Forskningsetisk utvalg er UiOs redelighetsutvalg etter forskningsetikkloven og universitetets rådgivende organ for forskningsetikk. Utvalget er faglig uavhengig av universitetsledelsen. Gjennom opplysningsarbeid fremmer utvalget kunnskap om forskningsetiske spørsmål og bidrar til at forskningen ved universitetet gjennomføres i samsvar med anerkjente forskningsetiske normer.

Sammensetningen av utvalget fra 1. september 2019 - 31. august 2022 var som følger:

Medlemmer:

- Professor Bjørn Torgrim Ramberg (HF), leder
- Professor Marit Halvorsen (JUS), nestleder
- Førsteamanuensis Ole Herman Ambur (OsloMet)
- Professor Kristin Margrethe Heggen (MED)
- Postdoktor Marie Eikemo (SV)

Utvalget ble i mars 2022 gjenoppnevnt av rektor for perioden 1. september 2022 - 31. august 2025.

Sekretariatet har bestått av seniorrådgiver Mette Sollihagen Hauge i hele 2022, mens seniorrådgiver/advokat Siv Kathrine Jin Skorstad deltok frem til 1. juli 2022. Seniorrådgiver/advokat Madiha Khalil har deltatt fra 1. august 2022. Alle ansatt ved Avdeling for forsknings- og innovasjonsadministrasjon.

Forskningsetisk utvalg gjennomførte 11 utvalgsmøter i 2022 i tillegg til separate møter med meldere og innmeldte i pågående saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer.

Utvalget ferdigbehandlet to meldte saker om mulige brudd på forskningsetiske normer og har pågående saker om mulige brudd på forskningsetiske normer under behandling ved inngangen til 2023.

2. Ferdigbehandlede saker i 2022

Sak ePhorte nr. 2021/14316

Saken gjaldt en melding om mulige brudd på normer om medforfatterskap i den innmeldtes doktorgradsarbeid. Utvalget vurderte saken, og kom frem til at det forelå brudd på anerkjente forskningsetiske normer for forfatterskap, men at det ikke var utvist vitenskapelig uredelighet. Vedrørende systemfeil ble det anført at universitetets enheter kan rustes bedre for å hjelpe internasjonale ph.d.-kandidater som opplever press og hindringer. Spesielt kan dette gjelde akademikere fra land hvor forholdene for akademisk liv er annerledes enn i Norge.

Ingen vitenskapelig arbeid ble korrigert eller trukket i denne saken.

Utvalgets konklusjon i denne saken er enstemmig.

Sak ePhorte nr. 2021/20845

Saken gjaldt en melding fra en tidligere midlertidig ansatt person ved UiO om manglende etterlevelse av normer for medforfatterskap og kildehenvisning. Melder var av den oppfatning at utdrag fra melderens doktoravhandling var benyttet uten henvisning eller referanse i en publisert artikkelen. Melder anførte at hen ikke var invitert til å være medforfatter og heller ikke ble anerkjent i artikkelen. Utvalget vurderte saken også ut fra mulig plagiat, men kom frem til at det dette ikke forelå. Utvalget fant at det heller ikke forelå brudd på anerkjente forskningsetiske normer for medforfatterskap. Det var ikke utvist vitenskapelig uredelighet i saken. Forskningsetisk utvalg mente likevel at den innmeldte hadde dratt nytte av og fått betydelig inspirasjon fra forskningen til melder. I overensstemmelse med god forskningsskikk burde det gis en anerkjennelse av dette arbeidet.

Ingen vitenskapelig arbeid ble korrigert eller trukket i denne saken.

Utvalgets konklusjon i denne saken er enstemmig.

3. Arbeid med å sikre god forskningsetikk ved UiO

a) Nye retningslinjer for vurdering av mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer

Som en oppfølging av Riksrevisjonens revisjon i 2021¹ av de statlige institusjoner i universitets- og høyskolesektoren ble det satt ned en arbeidsgruppe bestående av leder og nestleder fra de to redelighetsutvalgene ved UiO med et bredt sekretariat. Arbeidet førte til reviderte mandat for utvalgene for å tydeliggjøre redelighetsutvalg uavhengighet, nye retningslinjer for vurdering av mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer, og oppdatert felles meldeskjema vedtatt i styremøte 7. februar 2023. Disse ble lagt ut på en nyopprettet nettside for Forskningsetikk ved UiO.²

b) Utvikling av institusjonelt kurs i forskningsintegritet

Leder og nestleder har deltatt i UiOs arbeidsgruppe for utvikling av kurs i forskningsintegritet for alle vitenskapelig ansatte og støttefunksjoner.

4. Eksterne arrangementer og andre aktiviteter

Arrangementer om publiseringsetikk og medforfatterskap

Professor Bjørn Torgrim Ramberg, leder av utvalget, har holdt innlegg og deltatt i følgende arrangementer

- Forum for forskningsetikk - Medforfatterskap: Skal alle med? ³ 29. april 2022
- Forskningsetisk forum 2022! Om publiseringsetikk og håndtering av forskningsetiske saker⁴ 19. september. 2023
- Forskningsetisk utvalg, HVL, presentasjon om forfatterskap, 16 desember, 2022.

¹ www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2021-2022/forskningsetikk-uh-sektoren.pdf

² www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/forskningsstotte/forskningsetikk/

³ www.uio.no/forskning/aktuelt/arrangementer/andre/forskningsetikk/forum-for-forskningsetikk.html

⁴ www.forskningsetikk.no/ressurser/forskningsetisk-forum/forskningsetisk-forum-2022/

Deltakelse på andre seminarer

I tillegg foreleser medlemmene i utvalget om forskningsetikk og forskningsintegritet på ulike fakulteter/institutter, i hovedsak på ph.d. -programmenes kurs og på veilederseminarer, men også på masternivå.